

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Oikeusasiames on sinua varten

Pirjatanniemi, Elina

Published in:
Turun Sanomat

Published: 19/02/2020

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Pirjatanniemi, E. (2020). Oikeusasiames on sinua varten. *Turun Sanomat*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202201148222>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Turun Sanomat, Elina Pirjatanniemi

Eduskunnan oikeusasiamies aloitti toimintansa 1.1.1920. Ensimmäinen kantelu vastaanotettiin 11.2.1920. Kantelun oli tehnyt Wiipurin lääninvankilassa tutkintovankina ollut jääkärivääpeli. Asia koski tuomioistuinkäsittelyn viivästyistä.

Oikeusasiamies vietti 100-vuotisjuhlaansa 11.2.2020. Vuosijuhlapäivä on kytketty ensimmäisen kansalaiskirjeen saapumiseen. Päivän valinnalla on suuri symbolinen merkitys. Näin osoitetaan, että instituutio on nimenomaan ihmisiä varten.

Eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävät on määritelty perustuslaissa, mikä ilmentää instituution vahvaa asemaa. Oikeusasiamiehen tehtävänä on valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet ja julkisyhteisön työntekijät noudattavat lakia sekä täyttävät velvollisuutensa. Oikeusasiamiehen valvonta ulottuu myös muihinkin tahoihin silloin, kun nämä hoitavat julkista tehtävää. Tässä tehtävässään oikeusasiamies valvoo myös perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Eduskunnan oikeusasiamies vastaa laillisuusvalvonnasta yhdessä kahden apulaisoikeusasiamiehen kanssa. Viimeksi mainituilla on samat valtuudet kuin oikeusasiamiehellä ja he ratkaisevat heille kuuluvat asiat itsenäisesti.

Vilkaisu oikeusasiamiehen kotisivuille antaa kuvan laajasta tehtäväkentästä. Vuonna 2020 oikeusasiamies on ratkonut kanteluita koskien ennakkoäänestysten vaalijärjestelyjä eri kunnissa. Samoin on arvioitu Kelan maksusitoumusten voimassaoloaika, lasten kuvaamista kotisairaalassa, liikenneonnettomuuksiin liittyvää viranomaistoimintaa ja Maahanmuuttoviraston käsittelyaikoja. Aiempien vuosien tilastot kertovat, että lukumääräisesti eniten ratkaisuja annetaan sosiaalihuoltoa koskeissa asioissa. Poliisin ja rikosseuraamusalan toimia ratkotaan oikeusasiamiehen toimesta myös paljon.

Valvonnassa keskeisellä sijalla ovat kantelut. Oikeusasiamiehelle voi kannella kuka tahansa. Kantelun tekeminen on nopeaa, maksutonta ja vapaamuotoista. Kantelu on tehtävä kirjallisena ja siinä on yksilöitävä mitä asia koskee. Kantelijan yhteystiedot tarvitaan niin ikään. Kynnys kantelujen tekemiseen on hyvin matala. Juridista erityisosaamista ei edellytetä. Kantelua harkitsevan kannattaa kuitenkin tarkistaa oikeusasiamiehen kotisivuilla oleva selkeä ohjeistus.

Oikeusasiamies voi ottaa käsiteltäväkseen asioita myös omasta aloitteestaan. Tosiasiallisesti varsin järeän valvontakeinon muodostavat tarkastukset, joita järjestetään valvottaviin kohteisiin myös ilman etukäteen annettua ilmoitusta. Oikeusasiamiehen tiedonsaantioikeus on erittäin laaja. Oikeusasiamiehellä on oikeus saada viranomaisilta ja muilta julkista tehtävää hoitavilta kaikki laillisuusvalvontaansa varten tarvitsemansa tiedot. Tarkastuksilla hänelle on varattava pääsy kaikkiin tiloihin ja tietojärjestelmiin. Edelleen hänellä on oikeus keskustella luottamuksellisesti tarkastuskohteen henkilökunnan tai sinne sijoitettujen henkilöiden kanssa.

Tarkastusoikeuden merkitystä perus- ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi ei voi liikaa korostaa. Oikeusasiamies pääsee puhuttamaan suoraan myös heitä, jotka on suljettu laitoksiin.

Oikeusasiamies ei ole tuomioistuin, eikä hänen ratkaisunsa sido samalla tavalla kuin tuomio. Oikeusasiamies voi kuitenkin sitovasti määrätä poliisitutkinnan tai esitutkinnan

suoritettavaksi. Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisujen painoarvo onkin pitkälti sidoksissa niiden oikeudelliseen vakuuttavuuteen. Tältä osin on todettava, että satavuotias veteraani on varsin hyvässä vedossa.

Eduskunnan oikeusasiamies antaa toimistaan vuosittain kertomuksen eduskunnalle. Siinä esitetyt kannanotot huomataan ja niistä keskustellaan. Tämänkaltainen vuorovaikutus on myös yksi instituution vahvuus.

Eduskunnan oikeusasiamies lähtee juhlavuotensa kunniaksi kiertämään Suomea. Turku näyttää olevan vuorossa toukokuun lopulla. Keskustelun aiheena ovat potilaiden oikeudet ja terveydenhuollon valvonta. Eiköhän nähdä siellä!